УДК: 343.121.4 / 341.645.5

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-74-1-133-142>

Сухачова Ірина Олександрівна,

кандидат юридичних наук

(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5844-2229>

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОКУРОРОМ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІЇ ОБВИНУВАЧЕННЯ

Статтю присвячено одному з ефективних засобів отримання доказів у кримінальному провадженні – тимчасовому доступу до речей і документів, правова регламентація якого визначена у главі 15 Кримінального процесуального кодексу України. Звернено увагу на проблемні питання, пов'язані із застосуванням прокурором тимчасового доступу до речей і документів під час реалізації функції обвинувачення, наявність яких не забезпечує ефективність кримінального процесуального доказування та дієвість функціонування цього інституту в кримінальному провадженні. За результатами дослідження автором зроблено висновок, що застосування оперативними підрозділами тимчасового доступу до речей і документів на підставі доручення прокурора призводить до неможливості визнання результатів такої дії доказами в кримінальному провадженні, оскільки вони не відповідають вимозі допустимості – отримані неналежним суб'єктом. Запропоновано розширити процесуальні повноваження прокурора як суб'єкта кримінального процесуального доказування, надавши йому право доручати оперативним підрозділам проведення не лише слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а й інших процесуальних дій.

Ключові слова: прокурор; функція обвинувачення; тимчасовий доступ до речей і документів; заходи забезпечення кримінального провадження.

Постановка проблеми. Тимчасовий доступ до речей і документів є одним із найпоширеніших заходів забезпечення кримінального провадження. За офіційними статистичними даними Державної судової адміністрації України про розгляд судами першої інстанції матеріалів кримінального провадження за період 2017–2019 років [1; 2; 3], зберігається тенденція до збільшення кількості розглянутих клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів. Так, у 2017 році слідчими суддями було розглянуто 256 255 клопотань про тимчасовий доступ до речей. У 2019 році – 264 185 клопотань, з яких 87,3 % задоволено, що на 35 001 клопотання більше, ніж за 2018 рік. Частка розглянутих слідчими суддями клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів за 2019 рік становить 27,57 % від загальної кількості розглянутих слідчими суддями клопотань, скарг, заяв під час досудового розслідування за вказаний рік.

Проте, незважаючи на поширеність тимчасового доступу до речей і документів, під час реалізації прокурором функції обвинувачення виникають проблемні питання щодо застосування зазначеного заходу забезпечення, що обумовлено недоліками законодавчого регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження окремих теоретичних та практичних аспектів тимчасового доступу до речей і документів здійснювали Ю. П. Аленін, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, М. П. Климчук, В. В. Коваленко, О. М. Кузів,

Д. В. Лісніченко, Л. М. Лобойко, В. Т. Маляренко, В. Т. Нор, Д. П. Письменний, М. А. Погорецький, Д. Б. Сергєєва, О. С. Старенький, М. С. Строгович, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц, Л. Д. Удалова, В. І. Фаринник, С. С. Чернявський, А. В. Чуб, О. Г. Шило, М. Є. Шумило та інші фахівці. Водночас у працях учених не приділялося достатньо уваги проблемам застосування прокурором тимчасового доступу до речей і документів під час реалізації функції обвинувачення.

Метою статті є аналіз повноважень прокурора як процесуального керівника на окремих етапах тимчасового доступу до речей і документів як найпоширенішого заходу забезпечення кримінального провадження.

Виклад основного матеріалу. Тимчасовий доступ до речей і документів як засіб кримінального процесуального доказування відіграє важливу роль у діяльності з отримання доказів у кримінальному провадженні. Відповідно до положень чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) тимчасовий доступ до речей і документів полягає не лише в можливості прокурора ознайомитися з ними, зробити їх копії без вилучення в особи, яка ними володіє, а й у можливості вилучити їх (здійснити виїмку).

У вітчизняній науковій літературі тимчасовий доступ до речей і документів відносять до різних за цільовим призначенням груп заходів забезпечення кримінального провадження. Так, М. Н. Смоков визначає тимчасовий доступ до речей і документів заходом забезпечення, що обмежує суспільне і приватне життя громадян [4, с. 629]; Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц зараховують досліджуваній інститут до заходів, спрямованих на встановлення обставин кримінального правопорушення, збирання та збереження доказів [5, с. 102]; В. В. Коваленко, Л. Д. Удалова, Д. П. Письменний – до заходів, що забезпечують отримання засобів доказування [6, с. 165]; І. В. Гловюк – до заходів, спрямованих на збирання та перевірку доказів [7, с. 293].

У свою чергу, В. І. Сліпченко зауважує, що «тимчасовий доступ до речей і документів є одним із найскладніших у застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, спрямованих на отримання доказів під час безпосереднього ознайомлення зі змістом, формою та ознаками речей і документів. Мета його застосування полягає в наданні зазначеною особою стороні кримінального провадження: можливості ознайомитися з ними; зробити їх копії; вилучити їх у разі прийняття відповідного рішення слідчим суддею (судом)» [8, с. 507].

Заходи забезпечення кримінального провадження становлять єдину систему, окремі частини якої тісно пов'язані між собою і взаємодіють. Включення певних заходів забезпечення кримінального провадження в систему не робить їх однорідними, а надто рівнозначними. Об'єднані на підставі спільної правової природи, ці заходи розрізняються за змістом, метою, колом осіб, які мають право на застосування заходу [9, с. 52].

Так, зміст тимчасового доступу до речей і документів, як слушно підкреслює О. Ю. Хабло, полягає в тому, що сторони кримінального провадження можуть: 1) ознайомитися з певними речами та документами, які мають значення для встановлення обставин у кримінальному провадженні; 2) виготовити їх копії; 3) здійснити виїмку цих речей і документів. Виїмку речей або документів можна проводити в разі, якщо є достатні підстави вважати, що без такого вилучення існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, або таке вилучення необхідне для досягнення мети отримання доступу до речей і документів (ч. 7 ст. 163 КПК України) [10, с. 232].

Ураховуючи, що тимчасовий доступ до речей і документів віднесено до заходів забезпечення кримінального провадження, зазначимо, що відповідно до положень ч. 1 ст. 131 КПК України їх загальною метою є досягнення дієвості кримінального провадження. На наш погляд, ця мета визначена доволі узагальнено. Однак, як доречно наголошує Т. О. Кузубова, більш конкретно та чітко її неможливо сформулювати, адже законодавець об'єднав у заходах забезпечення кримінального провадження такі різні за своєю метою, процесуальною формою

та ступенем примусовості процесуальні дії, як: 1) виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід; 2) накладення грошового стягнення; 3) тимчасове обмеження в користуванні спеціальним правом; 4) відсторонення від посади; 5) тимчасовий доступ до речей і документів; 6) тимчасове вилучення майна; 7) арешт майна; 8) затримання особи; 9) запобіжні заходи [11, с. 26]. Проте, беручи до уваги такі структурні особливості КПК України, вважаємо, що тимчасовий доступ до речей і документів як засіб кримінального процесуального доказування повинен мати свою чітко визначену мету, яку варто закріпити в положеннях глави 15 КПК України.

Так, у положеннях ч. 7 ст. 163 КПК України встановлено, що вилучення речей і документів допускається, якщо це необхідно для досягнення мети застосування тимчасового доступу до речей і документів. Тобто вилучення речей і документів можливе за умови, яку законодавцем не виокремлено. Вказане у своїй сукупності призводить як до різноманітного тлумачення науковцями мети застосування цього заходу забезпечення кримінального провадження слідчими, прокурорами, слідчими суддями, судом, стороною захисту, володільцями речей і документів, так і до неоднозначної оцінки результатів проведення зазначеної процесуальної дії [11, с. 27]. Вважаємо, що визначення мети тимчасового доступу до речей і документів як засобу кримінального процесуального доказування є важливим у теоретичному та прикладному аспектах.

У літературі висвітлено різні наукові погляди стосовно мети застосування тимчасового доступу до речей і документів. Так, О. Г. Шило, об'єднавши тимчасовий доступ до речей і документів з тимчасовим вилученням майна та арештом майна, вважає їх метою встановлення обставин кримінального правопорушення та збирання і збереження доказів [5, с. 72]. У свою чергу, О. О. Волобуєва, сполучивши три вказані вище процесуальні дії, розглядає їх як мету забезпечення процесу доказування і цивільного позову [12, с. 136]. Натомість Л. Д. Удалова та О. Ю. Хабло визначають, що метою тимчасового доступу до речей і документів, поряд з викликом слідчим, прокурором, судовим викликом, є отримання засобів доказування та забезпечення можливості виявити, вилучити та дослідити докази [6, с. 165]. Як вказують С. В. Андрусенко та І. В. Гловюк, тимчасовий доступ до речей і документів спрямований на збирання та перевірку доказів [7, с. 294]. На наш погляд, загальним для всіх зазначених вище тверджень є визнання такої мети тимчасового доступу до речей і документів, як отримання доказів.

Проте це не єдина мета тимчасового доступу до речей і документів, яку можна виокремити зі змісту положень КПК України. Відповідно до ч. 2 ст. 245 КПК України відібрання зразків з речей і документів для проведення судової експертизи здійснюється за правилами застосування тимчасового доступу до речей і документів. Отже, ще одною метою досліджуваного інституту є отримання зразків для проведення судової експертизи [13, с. 92]. До того ж за своєю суттю застосування тимчасового доступу до речей і документів з метою відібрання зразків з речей і документів для проведення експертизи носить формально-технічний, допоміжний характер, оскільки в такому разі процесуальне рішення приймається саме щодо проведення експертизи [14, с. 48].

Тому результати аналізу положень КПК України дають можливість дійти висновку, що метою застосування прокурором тимчасового доступу до речей і документів під час реалізації функції обвинувачення є отримання доказів (їх виявлення, пошук та перевірка вже отриманих доказів), а також одержання зразків для проведення судової експертизи.

Підтримуємо позицію науковців, які вказують, що для забезпечення ефективного кримінального процесуального доказування, формування однозначної правозастосовної практики необхідним є закріплення визначеної мети тимчасового доступу до речей і документів як засобу кримінального процесуального доказування в абз. 3 ч. 1 ст. 159 КПК України [15, с. 47].

Відповідно до ч. 1 ст. 160 КПК України сторони кримінального провадження мають право звернутися до слідчого судді з клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів. Слідчий може звернутися з таким клопотанням тільки за погодженням з прокурором. Під час вирішення цього питання прокурор зобов'язаний ознайомитися з матеріалами, що містять підстави для тимчасового доступу до речей і документів, перевірити законність отримання доказів. «Слідчий суддя не повинен брати до провадження клопотання слідчого, якщо воно не було погоджено з прокурором, або той із ним не погодився, або з клопотання не зрозуміло, який саме прокурор дав згоду» [16, с. 424].

Отже, порушити перед слідчим суддею питання про тимчасовий доступ до речей і документів може особисто прокурор як суб'єкт сторони кримінального провадження з боку обвинувачення. На цьому наголошено в п. 9 наказу Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 року № 4гн «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» [17, с. 221].

Прокурорський нагляд у кримінальному провадженні має забезпечувати не лише невідворотність кримінального покарання, а й гарантувати належне дотримання прав людини в кримінальному процесі, повагу до її особистості, ставлення до неї як до особи, вина якої у скоєнні злочину ще не доведена, а також забезпечувати неупередженість та об'єктивність досудового розслідування [18, с. 9].

Аналіз ухвал, постановлених за результатами розгляду клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів, вказує, що підставами для відмови прокурору в задоволенні вказаних клопотань слідчими суддями, судом переважно є:

- невиконання вимог КПК України щодо обов'язковості посилення у клопотанні на те, що органом досудового розслідування вичерпано всі засоби, які можуть бути використані для отримання речей і документів, та ненадання до поданого клопотання документів, які б підтверджували факт застосування вказаних засобів, з урахуванням положень статті 93 КПК України (ухвала Вищого антикорупційного суду від 18.09.2019 р. у справі № 760/23047/19 [19]);

- обґрунтування прокурором клопотання проведенням у кримінальному провадженні певних слідчих дій, що не стосуються доведення обставин, які з огляду на частину третю статті 132 КПК України необхідно довести в судовому засіданні під час вирішення клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження (ухвала від 25.10.20219 р. у справі № 4910/11/19-к [20]);

- ненадання прокурором у судовому засіданні будь-яких належних доказів, які б підтверджували безпосередньо факт існування речей і документів, про доступ до яких ставиться питання в клопотанні, та точної адреси місця їхнього зберігання або перебування у володінні відповідної фізичної або юридичної особи (ухвала Іваницівського районного суду Волинської області від 25.05.2020 р. у справі № 156/474/20 [21]);

- порушення вимог КПК України щодо обов'язковості наведення у клопотанні значення речей і документів для встановлення обставин, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні з урахуванням положень статті 91 КПК України (ухвала Вищого антикорупційного суду від 18.09.2019 р. у справі № 760/23047/19 [22]);

- відсутність у клопотаннях достатніх даних, які підтверджують існування обґрунтованої підозри щодо вчинення кримінального правопорушення (ухвала Менського районного суду Чернігівської області від 14.04.2020 р. у справі № 738/493/20 [23]);

- долучення до клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів неналежним чином засвідченої копії витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у межах якого подається клопотання (ухвала Приморського районного суду м. Одеси від 01.04.2020 р. у справі № 522/2003/20 [24]);

- відсутність повних та конкретних відомостей про речі і документи, тимчасовий доступ до яких планується отримати (ухвала Вищого антикорупційного суду від 05.11.2019 р. у справі № 760/24486/19 [25]);
- відсутність у клопотанні інформації, що дає достатні підстави вважати, що відомості, які містяться в документах і речах, до яких необхідно отримати тимчасовий доступ, можна використати як докази у кримінальному провадженні (ухвала Вищого антикорупційного суду від 18.09.2019 р. у справі № 760/23047/19 [26]);
- невідповідність указаної у клопотанні правової кваліфікації кримінального правопорушення змісту диспозиції статті Кримінального кодексу України, яка інкримінується підозрюваному (ухвала Вищого антикорупційного суду від 18.09.2019 р. у справі № 760/23047/19 [26]).

Слід звернути увагу, що питома вага ухвал про відмову в задоволенні клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів постановлена з підстав подання прокурором клопотання без додержання вимог ст. 160 КПК України. Таким чином, у судовій практиці підставою і для повернення клопотання, і для відмови в його задоволенні є порушення вимог ст. 160 КПК України [27, с. 26].

Положенням ст. 159 КПК України передбачено, що тимчасовий доступ до речей і документів здійснюється лише стороною кримінального провадження. Проте на практиці непоодинокими є випадки доручення прокурорами здійснення тимчасового доступу до речей і документів співробітникам оперативних підрозділів. Так, 43 % опитаних прокурорів вважають за можливе таке доручення та наголошують, що відповідно до ч. 2 ст. 41 КПК України співробітник оперативного підрозділу під час виконання доручень слідчого, прокурора користується повноваженнями слідчого, який, у свою чергу, є стороною обвинувачення, а отже такий співробітник має право здійснювати тимчасовий доступ до речей і документів.

Така правозастосовна практика обумовлена позицією, викладеною в Листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження» від 05.04.2013. У підп. 2 п. 17 вказаного Листа передбачено, що виконати ухвалу про тимчасовий доступ до речей і документів може особа, вказана у відповідній ухвалі слідчого судді, суду *або ж особа, уповноважена на здійснення тимчасового доступу на підставі доручення слідчого* (курсив мій. – І. С.) [28].

Підтримуємо погляди науковців, які наголошують, що така позиція Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та наведена правозастосовна практика не відповідають положенням чинного КПК України. Співробітник оперативного підрозділу є неналежним суб'єктом здійснення тимчасового доступу до речей і документів як засобу кримінального процесуального доказування, а тому отримані речі та документи є недопустимими доказами у кримінальному провадженні [29, с. 215].

Так, відповідно до п. 5 ч. 2 ст. 36 та п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України прокурор, слідчий уповноважені доручати проведення слідчих (розшукових) дій (далі – СРД) та негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) відповідним оперативним підрозділам. Тимчасовий доступ до речей і документів за КПК України не є слідчою дією, а є заходом забезпечення кримінального провадження, виконання якого, зважаючи на положення зазначених вище норм, не може бути проведено оперативними підрозділами за дорученням прокурора, слідчого. Інакше це є порушенням принципу законності, встановленого ст. 9 КПК України. Крім того, ч. 1 ст. 41 КПК України передбачено право оперативних підрозділів здійснювати за дорученням слідчого, прокурора лише слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні.

Щодо цього В. І. Фаринник зазначає, що під час надання доручення на проведення тимчасового доступу до речей і документів оперативному працівнику прокурор не враховує той факт, що тимчасовий доступ до речей та документів є процесуальною, а не слідчою дією, отже не підпадає під визначення, вказане у п. 3 ч. 1 ст. 40 та ст. 41 КПК України [30, с. 235].

У зв'язку з цим доходимо висновку, що застосування оперативними підрозділами тимчасового доступу до речей і документів на підставі доручення слідчого, прокурора призводить до неможливості визнання результатів такої дії доказами у кримінальному провадженні, оскільки вони не відповідають вимозі допустимості – отримані неналежним суб'єктом.

Проте, як слушно зауважує О. С. Старенький, передбачені ст. 41 чинного КПК України обмеження щодо надання слідчими, прокурорами доручень оперативним підрозділам на здійснення тимчасового доступу до речей і документів чи проведення інших процесуальних дій не повною мірою відповідають потребам правозастосовної практики, адже здебільшого саме оперативні підрозділи виконують пошук, розшук, вилучення, витребування фактичних даних під час проведення СРД та НСРД, які надалі можуть набути статусу доказів у кримінальному провадженні чи результати відповідних СРД або НСРД можуть бути використані як підстава для застосування тимчасового доступу до речей і документів чи проведення інших процесуальних дій [31, с. 80].

Таким чином, зважаючи на результати аналізу наукової літератури та матеріалів правозастосовної практики, можемо зробити висновок про необхідність розширення процесуальних повноважень прокурора як суб'єкта кримінального процесуального доказування шляхом викладення п. 5 ч. 2 ст. 36 КПК України в такій редакції: «доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій *чи інших процесуальних дій* відповідним оперативним підрозділам», а також необхідність доповнення ч. 1 ст. 41 КПК України повноваженням оперативних підрозділів здійснювати *інші процесуальні дії* за дорученням прокурора (курсив мій. – І. С.).

Висновки. З огляду на результати аналізу наукової літератури, матеріалів правозастосовної практики доходимо висновку, що тимчасовий доступ до речей і документів є одним із заходів забезпечення кримінального провадження, за допомогою якого прокурор під час реалізації функції обвинувачення здійснює одержання основного масиву доказової інформації в кримінальному провадженні. Проте на практиці виникають певні проблемні питання щодо отримання доказів шляхом застосування прокурором тимчасового доступу до речей і документів, що обумовлені відсутністю в чинному КПК України нормативних положень, які б давали можливість прокурору надавати доручення оперативним підрозділам на проведення тимчасового доступу до речей і документів. Запропоновані нами зміни та доповнення до чинного КПК України щодо вдосконалення процедури тимчасового доступу до речей і документів як засобу отримання доказів прокурором під час реалізації функції обвинувачення безумовно підвищать ефективність здійснення кримінального процесуального доказування, а також забезпечать дієвість функціонування цього інституту в кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Звіт суддів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2019 рік. За статистичними даними Державної судової адміністрації. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/dsa_pres_slujba_2019/dsa_pres_slujba_2020/1k_2019.xlsx (дата звернення: 10.01.2021).
2. Звіт суддів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2018 рік. За статистичними даними Державної судової адміністрації. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/media/1k_2018.xlsx (дата звернення: 10.01.2021).
3. Звіт суддів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2017 рік. За статистичними даними Державної судової адміністрації. URL: https://court.gov.ua/userfiles/file/DSA/2018_DSA_docs/1-1_2017.xls (дата звернення: 10.01.2021).

4. Смоков С. Види обмежень конституційних прав громадян у новому Кримінальному процесуальному кодексі України. *Форум права*. 2012. № 2. С. 629–630.
5. Грошев Ю. М., Тацій В. Я., Туманянц А. Р. Кримінальний процес : підручник. Харків: Право, 2013. 258 с.
6. Кримінальний процес : підручник / за заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. Київ: Центр учб. літ., 2013. 544 с.
7. Гловюк І. В., Андрусенко С. В. Тимчасовий доступ до речей і документів як захід забезпечення кримінального провадження, спрямований на збирання та перевірку доказів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3–2. С. 293.
8. Сліпченко В. І. Тимчасовий доступ до речей і документів: процесуальний порядок отримання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 507–508.
9. Руденко А. Е. Заходи забезпечення кримінального провадження, що обмежують майнові права підозрюваного, обвинуваченого та інших осіб : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / НАВС. Київ, 2015. 212 с.
10. Хабло О. Ю. Тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 63. С. 232.
11. Кузубова Т. О. Правові засади інституту тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Дніпропетровський державний ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 270 с.
12. Кримінальний процес України: загальна частина : підручник / О. О. Волобуєва, Л. М. Лобойко, Т. О. Лоскутов та ін. Київ: Дакор, 2015. 172 с.
13. Кузубова Т. О. Прикладні питання тимчасового доступу до речей і документів з метою отримання зразків для експертизи. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 трав. 2016 р.)*. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. С. 92–96.
14. Лисаченко Є. І. Щодо визначення структури механізму застосування тимчасового доступу до речей і документів як засобу кримінального процесуального доказування. *Нові завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21–22 лютого 2020 року)*. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет; Інститут права, економіки та міжнародних відносин, 2020. С. 48–52.
15. Лисаченко Є. І. Щодо проблем правового регулювання тимчасового доступу до речей і документів. *Сучасні тенденції розвитку юридичної науки та практики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–16 березня 2019 року)*. Київ: Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка, 2019. С. 47–50.
16. Кримінальний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар : у 2 т. / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Х.: Право, 2012. Т. 1. 768 с.
17. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні : наказ Генерального прокурора України від 19 грудня 2012 р. № 4гн. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України : коментарі, роз'яснення, документи. К.: Юрінком Інтер, 2013. С. 221–233.
18. Чуб А. В. Тимчасовий доступ до речей та документів як захід забезпечення кримінального провадження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. К., 2017. 20 с.
19. Ухвала Вищого антикорупційного суду від 18.09.2019 р. у справі № 760/23047/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84343179> (дата звернення: 10.01.2021).
20. Ухвала Вищого антикорупційного суду від 25.10.20219 р. у справі № 4910/11/19-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85335595> (дата звернення: 10.01.2021).
21. Ухвала Іваничівського районного суду Волинської області від 25.05.2020 р. у справі № 156/474/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89407034> (дата звернення: 10.01.2021).
22. Ухвала Вищого антикорупційного суду від 18.09.2019 р. у справі № 760/23047/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84343179> (дата звернення: 10.01.2021).
23. Ухвала Менського районного суду Чернігівської області від 14.04.2020 р. у справі № 738/493/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88855894> (дата звернення: 10.01.2021).
24. Ухвала Приморського районного суду м. Одеси від 01.04.2020 р. у справі № 522/2003/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88536710> (дата звернення: 10.01.2021).
25. Ухвала Вищого антикорупційного суду від 05.11.2019 р. у справі № 760/24486/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85409459> (дата звернення: 10.01.2021).
26. Ухвала Вищого антикорупційного суду від 18.09.2019 р. у справі № 760/23047/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84343179> (дата звернення: 10.01.2021).
27. Лисаченко Є. І. Application mechanism of temporary access to property and documents as a means of criminal procedural proof in Ukraine (Механізм застосування тимчасового доступу до речей і документів

як засобу кримінального процесуального доказування в Україні). *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 1. Ч. 3. С. 96–101.

28. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження : Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.04.2013 № 223-559/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13> (дата звернення: 10.01.2021).

29. Лисаченко Є. І. Про деякі питання регламентації повноважень слідчого судді з розгляду клопотань про тимчасовий доступ до речей і документів. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 3. С. 215–223. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.3/215-223>.

30. Фаринник В. І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика : монографія. Київ: Алерта, 2017. 546 с.

31. Старенький О. С. Тимчасовий доступ до речей і документів як засіб отримання доказів у кримінальному провадженні: окремі проблемні питання. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 1. С. 80–98.

References

1. Zvit suddiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2019 rik [Report of judges of the first instance on consideration of materials of criminal proceedings for 2019]. Za statystychnymy danymy Derzhavnoi sudovoi administratsii. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/dsa_pres_slujba_2019/dsa_pres_slujba_2020/1k_2019.xlsx (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].
2. Zvit suddiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2018 rik [Report of judges of the first instance on consideration of materials of criminal proceedings for 2018]. Za statystychnymy danymy Derzhavnoi sudovoi administratsii. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/media/1k_2018.xlsx (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].
3. Zvit suddiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2017 rik [Report of judges of the first instance on consideration of materials of criminal proceedings for 2017]. Za statystychnymy danymy Derzhavnoi sudovoi administratsii. URL: https://court.gov.ua/userfiles/file/DSA/2018_DSA_docs/1-1_2017.xls (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].
4. Smokov, S. (2012). Vydy obmezhen konstytutsiinykh prav hromadian u novomu Kryminalnomu protsesualnomu kodeksi Ukrainy [Types of restrictions on the constitutional rights of citizens in the new Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Forum prava*. № 2. S. 629–630 [in Ukrainian].
5. Hroshevyi, Yu. M., Tatsii, V. Ya., Tumanians, A. R. (2013). Kryminalnyi protses [Criminal proceedings] : pidruchnyk. Kharkiv: Pravo. 258 s. [in Ukrainian].
6. Kryminalnyi protses [Criminal proceedings] : pidruchnyk / za zah. red. V. V. Kovalenka, L. D. Udalovoi, D. P. Pysmennoho. Kyiv: Tsentru uchb. lit., 2013. 544 s. [in Ukrainian].
7. Hloviuk, I. V., Andrusenko, S. V. (2013). Tymchasovy dostup do rechei i dokumentiv yak zakhid zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia, spriamovanyi na zbyrannia ta perevirku dokaziv [Temporary access to things and documents as a measure to ensure criminal proceedings, aimed at collecting and verifying evidence]. *Porivnialno-analitychne pravo*. № 3–2. S. 293 [in Ukrainian].
8. Slipchenko, V. I. (2013). Tymchasovy dostup do rechei i dokumentiv: protsesualnyi poriadok otrymannia [Temporary access to things and documents: the procedure for obtaining]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2. S. 507–508 [in Ukrainian].
9. Rudenko, A. E. (2015). Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia, shcho obmezhuuiut mainovi prava pidozriuvanoho, obvynuvachenoho ta inshykh osib [Measures to ensure criminal proceedings, restricting the property rights of the suspect, accused and other persons] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / NAVS. Kyiv, 2015. 212 s. [in Ukrainian].
10. Khablo, O. Yu. (2014). Tymchasovy dostup do rechei i dokumentiv u kryminalnomu provadzhenni [Temporary access to things and documents in criminal proceedings]. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky*. Vyp. 63. S. 232 [in Ukrainian].
11. Kuzubova, T. O. (2019). Pravovi zasady instytutu tymchasovoho dostupu do rechei i dokumentiv u kryminalnomu provadzhenni [Legal bases of the institute of temporary access to things and documents in criminal proceedings] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Dnipropetrovskyi derzhavnyi un-t vnutr sprav. Kharkiv. 270 s. [in Ukrainian].
12. Kryminalnyi protses Ukrainy: zahalna chastyna: pidruchnyk [Criminal procedure of Ukraine: general part: textbook] / O. O. Volobuieva, L. M. Loboiko, T. O. Loskutov ta in. Kyiv: Dakor, 2015. 172 s. [in Ukrainian].
13. Kuzubova, T. O. (2016). Prykladni pytannia tymchasovoho dostupu do rechei i dokumentiv z metoiu otrymannia zrazkiv dlia ekspertyzy [Applied issues of temporary access to things and documents in order to

obtain samples for examination]. *Aktualni problemy suchasnoi nauky v doslidzhenniakh molodykh uchenykh* : materialy nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 17 trav. 2016 r.). Kharkiv: Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. S. 92–96 [in Ukrainian].

14. Lysachenko, Ye. I. (2020). Shchodo vyznachennia struktury mekhanizmu zastosuvannia tymchasovoho dostupu do rechei i dokumentiv yak zasobu kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia [Regarding the definition of the structure of the mechanism of application of temporary access to things and documents as a means of criminal procedural evidence]. *Novi zavdannia ta napriamy rozvytku yurydychnoi nauky u KhKhI stolitti* : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 21–22 liutoho 2020 roku). Odesa: Mizhnarodnyi humanitarnyi universytet. Instytut prava, ekonomiky ta mizhnarodnykh vidnosyn. S. 48–52 [in Ukrainian].

15. Lysachenko, Ye. I. (2019). Shchodo problem pravovoho rehuliuвання tymchasovoho dostupu do rechei i dokumentiv [Regarding the problems of legal regulation of temporary access to things and documents]. *Suchasni tendentsii rozvytku yurydychnoi nauky ta praktyky* : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kyiv, 15–16 bereznia 2019 roku). Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi un-t im. T. Shevchenka. S. 47–50 [in Ukrainian].

16. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : naukovo-praktychnyi komentar [Criminal Procedure Code of Ukraine: scientific and practical commentary] : u 2 t. / O. M. Bandurka, Ye. M. Blazhivskiy, Ye. P. Burdol ta in.; za zah. red. V. Ya. Tatsiia, V. P. Pshonky, A. V. Portnova. Kh.: Pravo, 2012. T. 1. 768 s. [in Ukrainian].

17. Pro orhanizatsiiu diialnosti prokuroriv u kryminalnomu provadzhenni [About the organization of activity of prosecutors in criminal proceedings] : nakaz Heneralnoho prokurora Ukrainy vid 19 hrudnia 2012 r. № 4hn. Novyi Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: komentari, roziasnennia, dokumenty. K.: Yurinkom Inter, 2013. S. 221–233 [in Ukrainian].

18. Chub, A. V. (2017). Tymchasovyi dostup do rechei ta dokumentiv yak zakhid zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia [Temporary access to things and documents as a measure to ensure criminal proceedings] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. K. 20 s. [in Ukrainian].

19. Ukhvala Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 18.09.2019 r. u spravi № 760/23047/19 [Decision of the Supreme Anti-Corruption Court of September 18, 2019 in case № 760/23047/19]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84343179> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

20. Ukhvala Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 25.10.20219 r. u spravi № 4910/11/19-k [Judgment of the Supreme Anti-Corruption Court of 25.10.20219 in case № 4910/11/19-k]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85335595> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

21. Ukhvala Ivanychivskoho raionnoho sudu Volynskoi oblasti vid 25.05.2020 r. u spravi № 156/474/20 [Decision of the Ivanychiv District Court of the Volyn Region of 25.05.2020 in the case № 156/474/20]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89407034> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

22. Ukhvala Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 18.09.2019 r. u spravi № 760/23047/19 [Decision of the Supreme Anti-Corruption Court of September 18, 2019 in case № 760/23047/19]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84343179> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

23. Ukhvala Menskoho raionnoho sudu Chernihivskoi oblasti vid 14.04.2020 r. u spravi № 738/493/20 [Decision of the Minsk District Court of the Chernihiv Region of April 14, 2020 in case № 738/493/20]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88855894> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

24. Ukhvala Prymorskoho raionnoho sudu m. Odesy vid 01.04.2020 r. u spravi № 522/2003/20 [Decision of the Primorsky District Court of Odessa of 01.04.2020 in case № 522/2003/20]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88536710> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

25. Ukhvala Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 05.11.2019 u spravi № 760/24486/19 [Decision of the Supreme Anti-Corruption Court of 5 November 2019 in case № 760/24486/19]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85409459> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

26. Ukhvala Vyshchoho antykoruptsiinoho sudu vid 18.09.2019 r. u spravi № 760/23047/19 [Judgment of the Supreme Anti-Corruption Court of September 18, 2019 in case № 760/23047/19]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84343179> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

27. Lysachenko, Ye. I. (2020). Application mechanism of temporary access to property and documents as a means of criminal procedural proof in Ukraine (Mekhanizm zastosuvannia tymchasovoho dostupu do rechei i dokumentiv yak zasobu kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia v Ukraini). *Visegrad Journal on Human Rights*. № 1. Ch. 3. S. 96–101.

28. Pro deiaki pytannia zdiisnennia slidchym suddeiu sudu pershoi instantsii sudovoho kontroliu za dotrymanniam prav, svobod ta interesiv osib pid chas zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia [On some issues of exercise by the investigating judge of the court of first instance of judicial control over the observance of the rights, freedoms and interests of persons during the application of measures to ensure criminal proceedings] : Lyst Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 05.04.2013 № 223-559/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13> (data zvernennia: 10.01.2021) [in Ukrainian].

29. Lysachenko, Ye. I. (2019). Pro deiaki pytannia rehlementatsii povnovazhen slidchoho suddi z rozghliadu klopotan pro tymchasovy dostup do rechei i dokumentiv [On some issues of regulation of the powers of the investigating judge to consider requests for temporary access to things and documents]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. № 3. S. 215–223. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.3/215-223> [in Ukrainian].

30. Farynnyk, V. I. (2017). Zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia: teoriia ta praktyka [Application of measures to ensure criminal proceedings: theory and practice] : monohrafiia. Kyiv: Alerta. 546 s. [in Ukrainian].

31. Starenkyi, O. S. (2019). Tymchasovy dostup do rechei i dokumentiv yak zasib otrymannia dokaziv u kryminalnomu provadzhenni: okremi problemni pytannia [Temporary access to things and documents as a means of obtaining evidence in criminal proceedings: some problematic issues]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. № 1. S. 80–98 [in Ukrainian].

Sukhachova Iryna,

PhD in Law

(National Academy of Internal Affairs, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5844-2229>

APPLICATION BY THE PROSECUTOR OF TEMPORARY ACCESS TO THINGS AND DOCUMENTS IN THE IMPLEMENTATION OF THE CHARGE FUNCTION

The article is devoted to one of the effective means of obtaining evidence in criminal proceedings – temporary access to things and documents, the legal regulation of which is defined in Chapter 15 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. Attention is drawn to a number of problematic issues related to the prosecutor's use of temporary access to things and documents in the exercise of the function of prosecution, the presence of which does not ensure the effectiveness of criminal procedural evidence and the effectiveness of this institution in criminal proceedings. According to the results of the study, the author concludes that the use of temporary units to temporarily access things and documents on the basis of a prosecutor's order makes it impossible to recognize the results of such action as evidence in criminal proceedings, as they do not meet the admissibility requirement. Prosecutorial oversight in criminal proceedings should not only ensure the inevitability of criminal punishment, but also ensure proper respect for human rights in criminal proceedings, respect for the individual, treatment as a person whose guilt has not yet been proven, and ensure impartiality and objectivity of the pre-trial investigation. Based on the results of the analysis of the decisions made by the investigating judge based on the results of consideration of the petitions, the author identified the grounds for the prosecutor's refusal to satisfy these petitions by the investigating judges. It is proposed to expand the procedural powers of the prosecutor as a subject of criminal procedural evidence, giving him the right to instruct operational units to conduct not only investigative (investigative) and covert investigative (investigative) actions, but also other procedural actions. Thus, taking into account the results of the analysis of scientific literature and materials of law enforcement practice, we can conclude that it is necessary to expand the procedural powers of the prosecutor as a subject of criminal procedural evidence by stating paragraph 5 Part 2 of Art. 36 of the Criminal Procedure Code of Ukraine in the following wording: «to instruct the investigative (search) actions and covert investigative (search) actions or other procedural actions to the relevant operational units», as well as the need to supplement Part 1 of Art. 41 of the Criminal Procedure Code of Ukraine by the authority of operational units to carry out other procedural actions on behalf of the prosecutor.

Key words: prosecutor; function of accusation; temporary access to things and documents; measures to ensure criminal proceedings.

Надійшла до редколегії 22.01.2021